

Liburutegiak

20

DK
memoria

24

Adimen Artifizialaren aroan,
literatura eta liburutegiak
are eta ezinbestekoago eta
indartsuagoak dira.

Liburutegiak

2024an, Donostiako liburutegi-sareak %6,79ko igoera izan zuen mailegu kopuruari dagokionez, eta %10,68koa, berriz, bisitari kopuruari dagokionez. **870.197** bisitari izan zituzten liburutegiek (3.151 lagunekoa da eguneroko bisitari kopurua), eta **480.923 mailegu** eta **1.907 jarduera** egin ziren, **46.525 lagun**en parte-hartzearekin; horrenbestez, aurreko urtearekiko %9,86ko igoera izan zuen bertaratutako kopuruak.

Donostiako liburutegi-sareak, 1992an liburutegi-sare gisa sortu zenetik, zerbitzatzen duen gizarteari zerbitzu ematen saiatu da. Katalogoa paperezko fitxetan edukitzetik ordenagailuan eta OPAC online katalogoan edukitzera pasa zen. Automatizatu egin ziren prozesuak eta, geroago, dokumentuen digitalizazioa sortu zen.

2024. urtean, Adimen Artifizialaren (AA) booma bizi izan genuen. Ukiezintzat jotzen genituen liburutegi-prozesu batzuk, katalogazioa kasu, AAren laguntzarekin egin ahal izango dira etorkizun nahiko hurbilean. AAren historiaurrean gaude, baina beharrezkoa da prestatzea, trebakuntza handiarekin. **Elissa Malespinak** dio badagoela esaera zahar

bat: “zaborra sartu ahala, zaborra ateratzen da”. AA sortzaileak nola funtzionatzen duen eta ezagutza nondik eskuratzen duen jakin behar da. Kontua da informatuta egotea, eta liburutegia are ezinbestekoagoa izango da, informazioaren panorama hazi egin baita konplexutasunean. AA liburuzainen rola eraldatzen ari da berriro.

Nolanahi ere, irakurleak sortzeak jarraitzen du izaten eginkizun nagusia, horrela herritar kritikoak sortzeko. Irakurtzea bakarka egiten den jarduera bat da, baina ez da bakartia, munduarekin konektatzen gaitu. Inprimatutako orrietatik pantailetara pasatzerakoan, mezu zatikatuak eta testuingururik eta sakontasunik gabeak kontsumitzen ditugu. Hezkuntzaren arloan, eraso egin zaio literaturari, aukerazko ikasgai izatera baztertuz; hemen, liburutegien zientziaren parte gisa aldarrikatzen dugu. Horregatik, 2024. urtean, liburutegi-sareak ordu asko eskaini zion **Literaktum** jaialdiari. Literatura-liburutegi binomioa finkatu beharra dago. Irakurketak bakarrik oparitzen dizkigu gozamen-orduak eta horren ergelak izan ez gaitezen lortzen du. Literatura-liburutegia binomioak presente egon behar du liburuzain berrien prestakuntzan.

Literaktum, Unai Elorriaga © Iñaki Rubio

Sarea zenbakitan

Zenbakiak garrantzitsuak dira zerbitzuen errendimendua neurtzeko, baina interpretatu egin behar ditu zerbitzuaren zuzendaritzak, zenbaki hutsak desitxuratu egin baitaitezke. Urtez urte, liburutegien analisirako **Bertelsman Fundazioaren** programa erabiltzen dugu, errendimendua baloratzeko.

480.923 mailegu egin ziren guztira, **1.743 mailegu egunean**. Guztizko kopuru horretatik, 174.517 haur-liburuen maileguak dira, aurreko urtean baino %10,25 gehiago. **Biztanle bakoitzeko maileguen** kopurua **2,57koa** izan zen (186.667 biztanle), beraz, **Espainiako batez bestekoaren barruan mantendu zen, eta Europako batez bestekotik gertu (biztanle bakoitzeko 3 mailegukoa da Europako batez bestekoa).**

2024an mailegu gehien egin zuen liburutegia **Liburutegi Nagusia** izan zen, **99.853 mailegurekin**, aurreko urtean baino %7,43 gehiago; Okendoko Liburutegia gelditu zen hurrengo postuan rankingean, 71.702 mailegurekin, eta ondoren Ernest Lluch, 70.695ekin; horien kasuan ere igo egin zen mailegu kopurua aurreko urtearekiko, %3,15 eta %6,10, hurrenez hurren. Horien ondoren daude Aieteko liburutegia, 53.679 mailegurekin, eta Tomasene liburutegia, 33.467ekin. **Gainerako liburutegiek ere oso urte ona izan zuten, izan ere, guztietan igo edo mantendu zen mailegu kopurua.**

Bere funtsak eguneratzen ez dituen liburutegi bat ez da liburutegi bat, bilduma hil bat baizik. Liburutegiak bizirik egon behar dira, eta Donostia Kulturakoek haien funtsak eguneratu zituzten.

Sareko liburutegien ezaugarrietako bat da hilabetero edo hamabost egunean behin liburu eta dokumentu berriak edukitzea. **% 5,4koa izan zen berritze-kuota**, liburu berrien altak eta funtsetik ateratako liburuen bajak kontuan hartzen dituen.

Funts bibliografikoen erosketa-gastua 321.340 eurokoa izan zen; kopuru horretatik, 132.000 euro gastatu ziren literaturan. Gainera, 88.915 euroko gastua egin zen aldizkako argitalpenetan. Guztira, beraz, 410.255 gastua egin zen, hau da, biztanle bakoitzeko 2,20 eurokoa, eta bazkide bakoitzeko 3,77 eurokoa, iaz baino %13,51 gehiagokoa. Garrantzitsua da azpimarratzea Donostia Kulturak material berriak erosteko egiten duen ahalegin ekonomikoa, irakurleak lan berriez gozatu ahal izan dezan.

Bazkide kopurua 108.937 lagun edo erakundetara iritsi zen, 5.000 bazkide berrirekin. Horietatik 28.755 bazkide aktiboak izan ziren, hau da, mailegu-zerbitzua gutxienez behin erabili dutenak; bazkide guztien %26,40 izan ziren.

DonostiaTEKA gordailu digitalak 131.000 kontsulta digital jaso zuen, eguneko 112 bisitako batez bestekoarekin. *La Voz de Guipúzcoa: diario republicano* izan zen kontsulta gehien jaso zuena, egunean 21 bisitarekin; *El Pueblo Vasco: diario independiente* egunkariak 15 bisita jaso zuen egunean, eta *La Constancia: diario íntegro fuerista* egunkariak, berriz, 6 bisita egunean. Prentsez gain, argazki-bilduma ere kontsultatzen da, egunean 5 bisitarekin, baita aldizkari historikoak ere, egunean 4,4 bisitarekin.

2024an 199 erregistro berri egin zen, eta 329 aldatu ziren, datuak osatzeko eta horiek kontsultatzeko modua errazteko: besteak beste, jaietako 41 kartel, 17 liburu eta liburuxka, eta 149 argazki.

Benetako gardentasunean sinesten dugun liburutegiak gara. Paperean eta formatu digitalean argitaratzen dira urtero datu guztiak, edonork ikus dezan bilakaera. Eusko Jaurlaritzarako, Euskadiko Irakurketa Publikoko Sarerako (EIPS) eta Estatistikako Institutu Nazionalerako (EIN/INE) ere biltzen dira datuak.

Dolores Redondo, Literaktum © Iñaki Rubio

Enrique Vila-Matas, Literaktum © Iñaki Rubio

Proiektu nabarmenak

2024. urtean, pisu berezia izan zuen literaturak. **Literaktum** jaialdiaren edizioa oso positiboa izan zen. Oso edizio osoa, salmenta handiak dituzten egileei zein *letra larriz idatzitako literatura* egiten duten egiletzat jotzen direnei lekua egin ziena. **Dolores Redondok** argi utzi zuen glamourra eta literatura bateragarriak direla, Victoria Eugenia Antzokia beteta. **Carmen Mola**, Lugaritzeko antzokian, polizia-nobelaren edo nobela beltzaren adierazgarri perfektua izan zen: ***El Clan*** bere azken eleberriak ***La novia gitana*** eleberriarekin hasitako saila ixten du. Egile biak lehian ari dira, nork saldu liburu gehien. Zalantzarik gabe, *best seller* ona literatura da, kontakizuna, aisia.

2024ko edizioko gai nagusia izan zen literaturaren eta gatazka belikoen, sozialen eta horiek ondorengo belaunaldietan izaten dituzten ondorioen arteko erlazioa. Hainbat idazle nabarmendu zen, **Eduardo Halfon** adibidez. Guatemalar idazlea maisua da bere eleberri laburretan. Bere prosaren etorriarekin sortzen duen unibertsoari esker, nortasunaren konplexutasunean murgiltzen da ***Tarántula*** bere azken lanean. **Fermina Cañaveras** kontzentrazio-esparruetako prostituzioaren gaiarekin ausartu da. **David Uclés** idazleak, ***La península de las casas vacías*** obrarekin, Espainiako gerra zibilari buruz falta zen eleberri bikaina idatzi zuen, errealismo

fantastikoaren estiloa erabiliz. **Monika Zgustovak** ahanzturatik berreskuratu du Pragako Milena. **Sergio del Molinok**, ***Los alemanes*** bere liburuan, ondorengo belaunaldietan egon daitekeen erruaren gaia planteatzen du. **Javier Zamorak** haurren emigrazioaren dramaren gaia jorratzen du ***Solito*** bere eleberrian. **Juan Manuel Zaragozaren** eta **Antonio Monegalen** saiakerek gerrak literaturan eta arteetan duen irudikatzea aztertzen dute; Zaragozak **Bruno Latour** soziologoari eskaintzen dio bere obra. **Adani Shibli** idazle palestinarra, eta ***Un detalle menor*** bere nobela.

Beste gai eta berritasun batzuen inguruan, **Unai Elorriaga**, **Sabina Urraca**, **Karmele Mitxelena**, **Beñat Sarasola** eta **Fatma Aydemir** izan genituen.

Lehendabiziko aldiz, azaroaren 7an, *literaktum aperitif*a izan genuen, **Martín Caparrósen** ***Antes que nada*** nobela autobiografiko berriarekin, benetako bonba literarioa dena.

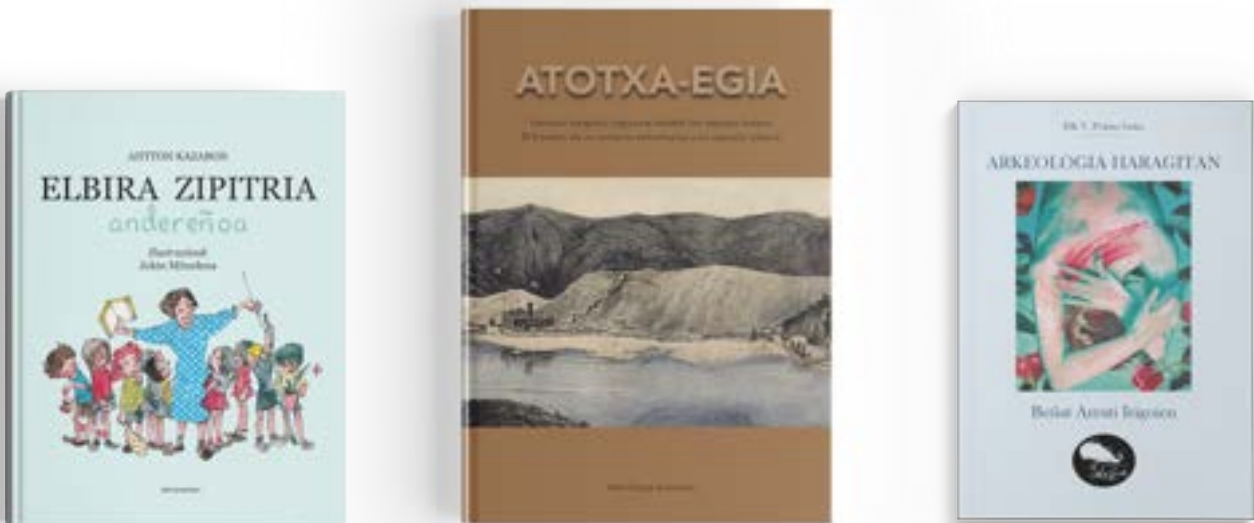
Gainera, **Luis Martín-Santos** gogora ekarri zuen jaialdiak topaketa batean, ***Tiempo de silencio*** nobelaren edizio berriaren harira; **Enrique Vila Matasen** hitzaurrea darama eleberriak, eta bera egon zen topaketa horretan, **Javier Minak** elkarrizketatuta.

Liburuen edizioagatik ere nabarmendu zen 2024a, lau liburu editatu edo editatzen lagundu baitzen.

Atotxa-Egia: *Harresiz kanpoko ingurune batetik hiri espazio batera* liburua, **Kike Otaegirena;** artxibo historikoan murgildu da Otaegi, Egia auzoaren historia ezagutzera emateko. **Elbira Zipitria andereñoa,** **Antton Kazabonen** testuekin eta **Jokin Mitxelenaren** ilustrazioekin osatutako haurrentzako liburua. VII. Poesia Saria irabazi zuen **Beñat Arrutiren** **Arkeologia Haragitan.** **Apalategien eta orrialdeen artean : bidaia bat liburutegien barrena** blog inprimatua, zerbitzuko zuzendariak zortzi urtez, 2011tik 2018ra, idatzitako artikulua biltzen dituen.

Arkeologia Haragitan, Beñat Arruti

2024. urtean nabarmendu zen hirugarren proiektua izan zen funts historikoak gordailu bibliografikoetan berrantolatzeko lana. Liburutegi-zerbitzuak hainbat gordailu bibliografikotan dauden **134.045 dokumentuz** osatutako bilduma historiko garrantzitsua du. Urtez urte, ahalegin handia eginda, liburu horiek baldintza hobetan egon daitezten saiatzen gara. Jaso dugun eta iraun behar duen herentzia. Beharrezkoa da inbertsio handiak egitea. 2024an, liburuzainon jargoian 1 gordailua deritzogunaz arduratu ziren. Udal Liburutegi zaharraren eraikineko atondoan dago. Zoritxarrez, igarotze-espazio batean dagoen gordailua da. San Sebastian egunean denak pasatzen dira handik. Inbertsio bat egin zen igarobide hori modu erraz batean ixteko, estoreak jarrita. Horri esker, liburuak hautsetik eta lapurreta-arriskutik babestuta daude. Gure eginkizuna da liburuak kontserbatzea eta babestea. **11.838 liburu** garbitu eta berriro katalogatu dira, askotariko gaiak lantzen dituztenak, literaturakoak, historiakoak, etab.

Urte hasieran, lehenengo sei hilabeteetan, bere kokalekuagatik Pagola deritzon beste gordailu bibliografiko batean lan egin zen. Prentsa-bilduma eta Ateneoko liburutegia daude han.

María Belmonte, Natacha Appanah

Jarduerak

Emakume idazleen topaketaren 36. edizioa ospatu zen 2024an. Nabarmentzekoa da programaren jarraitutasuna, baita emakume idazle ugariren presentzia horren garrantzitsua ere. 2024an, **Natacha Appanah** eta **María Belmonte** ikusi ahal izan genituen.

2024an ere, Ateneo Guipuzcoanorekin lankidetzan antolatu zen **Literatura jazarriak** hitzaldi-zikloa, idazteagatik jazarpena jasaten dutenak edo jasan zutenak gogora ekartzeko, hainbat unibertsitate-irakasleren eskutik. **Jesús García Gabaldónek Sofía Parnoki** eta errusiar modernismoko poesia lesbikoari buruzko hitzaldia eskaini zuen; **Lydia Vázquezek** eta **Juan Manuel Ibeas Altamirak**, **Théophile De Viau** poetari eta **Olympe de Gouges** idazleari buruzkoa; eta **Ana Zamoranok**, **Oscar Wilde** idazleari buruz hitz egin zuen.

Poesia eta pentsamendua jardunaldiak ekainerako aurreikusita zeuden arren, irailaren 16an eta 17an egin ziren. Errezitaldia egin zen Victoria Eugeniako Klub Aretoan, **Iñigo Astiz**, **Lizar Begoña**, **Elena Olave**, **Jesús Rodríguez** eta **Julieta Valerorekin**, eta bete egin zen aretoa (70 pertsona).

Literatura jazarriak

Poesia eta pentsamendua

Poesia orduak iraileko lehenengo astean egin zen, hilaren 7 eta 9, hain zuzen ere. Bi saio egin ziren, guztira 120 lagunen parte-hartzearekin: **Hain zara eder**, **Fito Rodríguezena**, eta **Nola gorde errautsa kolkoan ez tulik egin gabe**, **Miren Agur Meaberena**.

Nabarmentzeko beste jardunaldi batzuk izan ziren **Leila Guerriero** idazlearena, **La llamada** bere liburuaren inguruan egin zena, eta **Kirmen Uriberena**, **En mis sueños siempre tienes veinte años** bere poema-sorta ardatz izan zuena.

Ipuin Kontalarien VI. Maratoia, Galtzagorriekin lankidetzan antolatzen dena, urrian egin zen San Jeronimo Areroan, eta 48 lagunek hartu zuen parte, hiru saiotan.

Liburutegiaren Eguna, urriaren 24an, Adimen Artifizial sortzailerako lehen hurbilketa bat izan zen -ChatGPT bezalako tresnetarako hurbilketa, zehazki- **Daniel Torres Salinas** eta **Wenceslao Arroyo Machadoren** eskutik. Tailer oso praktikoa izan zen, eta teknologia horien erabileraren ondoriozko alderdi teknikoak eta etikoak jorratu ziren, baita liburutegietan horien erabilerako kasu zehatzak aztertu ere.

Motorrak berotzeko, Kogonada zuzendariaren **After Yang** filma proiektatu zen, eta **Cardo Padiál** idazle, gidogile eta zinema-zuzendaria izan genuen, **Contenido** bere eleberriri buruz aritzeko. **Ylenia Benitok** zuzendu zuen ekitaldia.

Kirmen Uribe, Aizpea Goenaga.
En mis sueños siempre tienes veinte años

Ipuin Kontalarien VI. Maratoia

Liburutegi zerbitzua zenbakitan

Funtsak 617.274

Sarbide librea **483.229**
Historiko katalogatua **134.045**

Liburuak **501.505**
CD **31.337**
CD ROM / Bideo-jokoak **2.325**
DVD **57.095**
Mapak **251**
Material grafikoa **5.130**
Partiturak **11.087**
Aldizkako argitalpenak **8.342**
Ordenagailu eramangarriak **35**
E-reader / iPad **21**
Mahai-jokoak **146**

Euskaraz **114.947**
Gaztelaniaz **442.574**
Besterik **59.753**

Altak **35.407**

Bajak **25.282**

Bildumaren
hazkundera **%1,26**

Bildumaren
eraberritzea **%5,74**

Maileguak 480.923

Maileguak eguneko
1.743

Helduentzako liburuak **237.091**
Haurrentzako liburuak **174.517**
CD **5.451**
DVD helduak **31.799**
DVD hurrak **11.633**
CD ROM **7**
Aldizkako argitalpenak **5.628**
Mapak **0**
Partiturak **2.390**
Bideo-jokoak **6.152**
E-reader / iPad **34**
Ordenagailu eramangarriak **5.940**
Mahai-jokoak **281**

Euskaraz **90.243**
Gaztelaniaz **366.084**
Besterik **24.596**

e-Liburutegia **17.415**

Funts Historikoak Kotsultak
601

Bazkideak 108.937

Helduak **95.588**
 Haurrak **12.695**
 Besterik **654**
 Gizonezkoak **48.777**
 Emakumezkoak **59.496**

Berriak 5.000

Helduak **3.238**
 Haurrak **1.748**
 Besterik **14**
 Gizonezkoak **2.191**
 Emakumezkoak **2.781**

Aktiboak 28.755

Helduak **20.722**
 Haurrak **7.431**
 Besterik **602**
 Gizonezkoak **11.619**
 Emakumezkoak **16.809**

Bisitariak 870.197

Eguneko **3.151**

WWW.

Kontsultak

KZguneetan **38.561**
 Aretoan **26.599**
 OPAC **588.800**
 Web **145.851**
 DonostiaTEKA **131.000**
 Liburu Dantza **1.900**
 DKOn **844**
 Kontsulta digitalak **2.981**

Jarduerak 1.907

Etorritakoak **46.525**
 Erakusketak **8**

LIBURUTEGI NAGUSIA

Sorrera urtea 1874

Irekiera leku berrian 1999

Funtsak

158.274

Sarbide librekoak 60.837

Historiko sailkatua 97.437

Altak

5.795

Bajak

5.022

Maileguak

99.853

Eguneko

334

Kontsultak funts historikoan

411

Kontsultak hemerotekan

5.739

Bisitak

286.670

Eguneko

959

Jarduerak

282

Etorritakoak

18.523

Erakusketak

7

LIBURUTEGI NAGUSIA Haur Saila

Haur Liburuaren

Dokumentazio Gunea

Sorrera urtea 1970

Irekiera leku berrian 1994

Funtsak

51.779

Sarbide librekoak 25.978

Historiko sailkatua 25.801

Altak

4.190

Bajak

2.013

Maileguak

25.562

Eguneko

89

Bisitak

24.514

Eguneko

85

Jarduerak

256

Etorritakoak

5.449

Kontsultak funts historikoan

190

Kultur etxetako liburutegiak

AIETE Kultur Etxea Liburutegia

Sorrera urtea
2010

Funtsak
40.973

Maileguak
53.679

Maileguak eguneko
181

Altak
2.709

Bisitak
51.138

Bisitak eguneko
172

Bajak
1.591

Jarduerak
130

Jardueretara etorritakoak
4.018

CASARES / TOMASENE Kultur Etxeak Liburutegia

Sorrera urtea 1986
Irekiera leku berria 2006

Funtsak
42.474

Maileguak
33.467

Maileguak eguneko
112

Altak
2.638

Bisitak
57.236

Bisitak eguneko
192

Bajak
1.917

Jarduerak
154

Jardueretara etorritakoak
1.637

EGIA Kultur Etxea Liburutegia

Sorrera urtea
1997

Funtsak
28.193

Maileguak
22.178

Maileguak eguneko
97

Altak
2.122

Bisitak
26.472

Bisitak eguneko
116

Bajak
1.245

Jarduerak
191

Jardueretara etorritakoak
2.815

ERNEST LLUCH Kultur Etxea Liburutegia

Sorrera urtea
2001

Funtsak
44.570

Maileguak
70.695

Maileguak eguneko
237

Altak
2.590

Bisitak
126.181

Bisitak eguneko
423

Bajak
3.832

Jarduerak
274

Jardueretara etorritakoak
3.954

INTXAURRONDO Kultur Etxea Liburutegia

Sorrera urtea 2000
Irekiera leku berria 2011

Funtsak
50.440

Maileguak
33.098

Maileguak eguneko
136

Altak
2.775

Bisitak
47.766

Bisitak eguneko
197

Bajak
2.591

Jarduerak
122

Jardueretara etorritakoak
1.321

LARRATXO Liburutegia

Sorrera urtea
1987

Funtsak
20.157

Maileguak
8.973

Maileguak eguneko
39

Altak
1.199

Bisitak
18.646

Bisitak eguneko
82

Bajak
212

Jarduerak
64

Jardueretara etorritakoak
1.329

Kultur etxetako liburutegiak

LARROTXENE Kultur Etxea Liburutegia

Irekita: 6 hilabete
Sorrera urtea: 1988

Funtsak
13.061

Maileguak
6.941

Maileguak eguneko
30

Altak
978

Bisitak
9.942

Bisitak eguneko
44

Bajak
1.323

Jarduerak
74

Jardueretara etorritakoak
1.644

LOIOLA Kultur Etxea Liburutegia

Sorrera urtea
1987

Funtsak
30.089

Maileguak
17.976

Maileguak eguneko
79

Altak
1.796

Bisitak
37.798

Bisitak eguneko
166

Bajak
1.729

Jarduerak
79

Jardueretara etorritakoak
1.141

LUGARITZ Kultur Etxea Liburutegia

Sorrera urtea
1993

Funtsak
38.714

Maileguak
25.603

Maileguak eguneko
112

Altak
2.094

Bisitak
29.615

Bisitak eguneko
129

Bajak
843

Jarduerak
110

Jardueretara etorritakoak
1.701

**OKENDO Kultur Etxea
Liburutegia**Sorrera urtea 1987
Irekiera leku berria 2004**Funtsak**
44.155**Maileguak**
71.702**Maileguak eguneko**
241**Altak**
2.986**Bisitak**
120.374**Bisitak eguneko**
404**Bajak**
1.886**Jarduerak**
129**Jardueretara etorritakoak**
2.423**SAN TELMO MUSEOA
Liburutegia**Sorrera urtea
2011**Funtsak** 18.856
Sarbide librekoak 10.647
Historiko sailkatua 8.209**Maileguak**
848**Maileguak eguneko**
4**Altak**
691**Bisitak**
3.536**Bisitak eguneko**
17**Bajak**
111**URGULL
Liburutegia**Sorrera urtea
1997**Funtsak**
4.435**Maileguak**
616**Maileguak eguneko**
8**Altak**
199**Bisitak**
3.709**Bisitak eguneko**
49**Bajak**
40**Jarduerak**
12**Jardueretara etorritakoak**
420

Beste liburutegiak

AMUNDARAIN MEDIATEKA

Sorrera urtea 2006
Irekiera leku berria 2018

Funtsak
5.296

Maileguak
4.710

Maileguak eguneko
21

Altak
383

Bisitak
7.045

Bisitak eguneko
31

Bajak
902

Jarduerak
30

Jardueretara etorritakoak
150

DONOSTIAKO UDAL MUSIKA ETA DANTZA ESKOLAKO Liburutegia

Sorrera urtea
2006

Funtsak
23.159

Maileguak
4.990

Maileguak eguneko
23

Altak
2.262

Bisitak
18.177

Bisitak eguneko
83

Bajak
25

CRISTINA ENEAKO INGURUMEN BALIABIDEEN ETXEKO Liburutegia

Sorrera urtea
2002

Funtsak
2.649

Maileguak
32

Maileguak eguneko
0,09

Altak
0

Bisitak
1.378

Bisitak eguneko
4

Bajak
0